

Tasakaaluharjutused

Johann Straussi operett "Nahkhiir"

PILLE PALM

Lavastaja – Monika Wiesler, muusikaline juht – Paul Mägi, kunstnik – Eldor Renter

Esietendus 21. veebruaril

Monika Wiesleri elegantne "Viini veri" on teatripublikul veel kindlasti silme ees ja seetõttu oli ka "Nahkhiir" tema lavastuses seotud suurte ootuste-lootustega. Laias laastus võib ütelda, et "Nahkhiir" on "Viini verega" umbes samas võtmes, aga üks inimene on juba kord niisugune, et kui ta on näinud teatris midagi väga head, siis seab ta end ootama midagi veel paremat. Märkimisväärselt parem "Nahkhiir" ei ole. Põhjuseks ilmselt see, et "Viini verd" oli Monika Wiesler lavastanud varemgi, aga "Nahkhiire" kallale asus ta esmakordselt ja läbimõelduse ning tunnetuse aste on erinev.

Suurejooneline lava

Lavakujunduse ja kostüümid kavasid Eldor Renter, kelle kõrget taset kriipsutas lavastaja alla juba eelmise koostöö ajal. Nende mõtlemislaad on sarnane nii stiilipuhutuse kui ka kujundirohkuse mõttes.

Renter on Renter ja oma väljakujunenud laadi ta muutnud pole. Selleks ei ole ka mingit vajadust. Pigem võiks soovida, et meie kunstnikust teatrikorüfee saaks võimalusi tunduvalt avarama lava tarvis kujundusi teha, sest tal on sügavad teadmised ja nii palju mõtteid, et nende realiseerimiseks on Estonias kurvas-tavalalt vähe lavapinda. Eriti tuleb see esile ballivaatuses, kus prints Orlovski fantaasiaküllane talveaed otse nõuab juurde lava laiust. Tekib visioon, et külluslik interjäär jät- kub küll lavasügavusse, aga mitte külgedele, sest küljkulissid on ootamatult tühjad ja armetud.

Avavaatuse Eisensteinide villa ja vanglavaatuse kaarseinad teevad lava veelgi kitsamaks, kuid nende avanded kujuneb lavaproportsioon paremaks. Dekoratsiooni funktsioneerimisel oleks aga vaja rohkem lavatehnilist korrektsust: kaarseinte sujuvamat liikumist, keerdrepi tugevamat kinnitumist (tegevuse käigus on see trepp kasutusel küllaltki

"Nahkhiire" avavaatuses on vangladirektor Frank (Voldemar Kustlap) arestikambrisse viia. Pr. Rosalinde (Pille Lill) juures on aga hoopis tema a (Vello Jürna), kel tulebki tekkinud pikantse olukorra tõttu vanglasse minn

palju, eriti viimases vaatuses), vahe-eesriidele õigesti suunatud valgust. Vahe-eesriidele on avamängu ajal antud oluline roll ja valguse muutumine peaks täpselt vastama muusikale. Ka peaks valgus tabama õiget detaili, ent juba alates teisest etendusest see veatult ei toimu.

Lavastuses valitseb hea maitse

Monika Wiesler pöördus tagasi "Nahkhiire" originaalvariandi juurde ja loobus aegade jooksul kasutuselevõetud ballastist.

Meie näitlejaskonnale on tal olnud tohutu mõju ja tema võluv isiksus on saavutanud selle, et tegelased on üllatavalt liikuvad. Nüüdseks on esietenduste pinge kadumas ja laval hakkab valitsema loomulikkus. Iga etendusega on osatäitjad muutunud vabamaks ja esile hakkavad tulema misantseenide peensused. Tempokas esitus tegelikult stseeni just elama panebki ja mitmed vaimukused alles hakkavad mängima.

Õnneks pole siin (nagu "Viini vereski") lavastuslikke maitseväärtusi, mida meie operetilavastustes on kahjuks olnud küllaga. Püsib lootus, et lavastus ei hakka nii pea laiali valguma ja et ei teki ülemängimist.

Wiesleri tugevaim külg on tant- sud ja neist on kujunenud ballivaatuse nael. Eriti siis, kui Ida osas esineb Tatjana Kilgas, kes on eriti särav, hoogne ja samas elegantne.

Kui tegelaskujudest enamikule on lavastaja poolt antud kindel karakter ja olemus, siis prints Orlovski kuju selget lahendust ei ole saanud. Seni otsib iga osatäitja oma loomusest, kuidas seda rolli tervikoks muuta. Ühildada usutavalt vokaalset lahendust teksti ja füüsilise olekuga on õnnestunud vaid Vaike Kiigel.

Küsimus on veel ka dr. Falke rollis, kes peaks ju olema kogu loo "niiditõmbaja" ja püsima tähelepanu keskmes. Osatäitjate (Aare Saal, Tarmo Sild) mänguline aktiivsus võiks siin anda tunduvalt enam.

Erjutused nahkhiirele

Operett "Nahkhiir" Estonia Teatris

gladirektor Frank (Voldemar Kuslap) tulnud järele Eisensteinile, et ta e (Pille Lill) juures on aga hoopis tema austaja, "süüdimatu tenor" Alfred pikantse olukorra tõttu vanglasse minna. HARRI ROSPU foto

Õnneks pole siin (nagu "Viini vereski") lavastuslikke maitseväärtusi, mida meie operetilavastustes on kahjuks olnud küllaga. Püsib lootus, et lavastus ei hakka nii pealiali valguma ja et ei teki ülemängimist.

Wiesleri tugevaim kül on tant-sud ja neist on kujunenud ballivaatuse nael. Eriti siis, kui Ida osas esineb Tatjana Kilgas, kes on eriti särav, hoogne ja samas elegantne.

Kui tegelaskujudest enamikule on lavastaja poolt antud kindel karakter ja olemus, siis prints Orlovski kuju selget lahendust ei ole saanud. Seni otsib iga osatäitja oma loomusest, kuidas seda rolli tervikuks muuta. Ühildada usutavalt vokaalset lahendust teksti ja füüsilise olekuga on õnnestunud vaid Vaike Kiigel.

Küsimus on veel ka dr. Falke rollis, kes peaks ju olema kogu loo "nööditõmbaja" ja püsima tähelepanu keskmes. Osatäitjate (Aare Saal, Tarmo Sild) mänguline aktiivsus võiks siin anda tunduvalt enam.

Panus ooperisolistidele

Teatri peadirigent Paul Mägi on seadnud olulisimaks nõudeks vokaalse taseme ja sellest lähtuvalt on ka rollide jaotus. "Nahkhiire" nõudlike partiide puhul on see respektiitav.

Laululine tase on võrdlemisi kõrge. Ühtlasest ansamblist langeb välja vaid Katrin Karisma, kelle laulmancier on liiga levimuusikalik. Mitu solisti teeb operetižanris kaasa esmakordselt ja õigustatud on pres-sikonverentsil öeldu, et vaja oleks head näitejuhti. Lavastaja on seadnud sobivad misanstseenid ning kui lavalise liikumise ja tantsudega tulevad osatäitjad kenasti toime, siis lavakõne osas ei ole pilt kaugeltki nii ühtlane. Mitmel osatäitjal on probleeme teksti korrektse väljaütlemise ja lauserõhkude leidmisega, õigest ja loomulikult intonatsioonist rääkimata (Kurem, Tammel, Pundonen jt.). Ka puudub neil lavapraktika, et oma puudusest voolus teha (nagu näiteks on suutnud Valentina Taluma, kes väga hea diktsiooni juures on oma läti aktsendi kujundanud

Adele maneerlikuks kõneviisiks). Näitejuhi abistavat kätt vajaks kõige enam oma kõneteksti täiustamisel Nadia Kurem, ka tema teeb esmakordselt operetis kaasa. Jääb mõistetamatuks, miks ei kasuta teater ära endiste näitlejate kogemusi (näiteks Endel Zimmermanni omi) või ei rakenda nii erakordse teatri- ja operetitajuga hiilgavat näitlejat, nagu seda on Helgi Sallo.

Dirigent on vastutaja

"Nahkhiir" töötab kujuneda etenduseks, mida ekspluateeritakse küllaltki tihti ja on mõistetav, et Paul Mägi oma koormatuse juures neid üksinda juhatada ei jõua. Seetõttu on loogiline, et kaasatud on Erki Pehk ja Normann Illis Reintamm.

Paul Mägi dirigeerib temale omase napi maneeriga, on välja- peetud ning elegantne. Ta võiks vaid oma emotsioonid sordiini alt vabastada ja operetile omast mah-lakust lisada. Orkester ja lava kuuletuvad Paul Mägi käele täpselt, ent see vaoshoitus teeb etenduse kogumulje igavamaks.

Erki Pehk näitas oma noorusliku aktiivsust väga hästi avamängus, mis kõlas hoogsalt ja meeleolukalt. Probleeme on tal aga kogu esinejate aparaadi kokkuvii-misega, eriti siis, kui tegemist on kiirete tempodega. Tempokamatest numbertest ei haakunud tal ükski päris veatult, ikka oli orkestri ja solistide või kooriga n.-ö. lõtk sees.

Suurt arengut demonstreeris aga Normann Illis Reintamm, kelle ettevalmistus tundus olevat väga põhjalik (suurema osa etendusest juhatas peast). Ka suutis ta lava ja orkestri ühtseks tervikuks sulatada. Juhatamise maneerilt on Reintamm kõige jõulisem ja bravuur-sem ning võiks emotsionaalse skaala laiendamiseks tähelepanu pöörata muusika lüüri-lisematele lõikudele.

Estonia teatri orkester mängib väga hästi siis, kui vacvub ja vii-sib. Tavaliselt see nii ka on, ent näiteks eelmise neljapäeva etendusel oli üks mängija (I viiul I vaatuses) kui tõrvatilk meepeitis.

Etenduse terviklikkus on le-ned kõigi komponentide tasakaalust. Loodetavasti saavutatakse see lä-himate etendustega.